

Wstęp

Mamy przyjemność przedstawić Państwu drugi tom artykułów z serii *Znaki czy nie znaki?*, powstały z inicjatywy Profesora Giennadija Zeldowicza z Instytutu Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego. Także tym razem wśród autorów znaleźli się zarówno pracownicy Instytutu, jak i badacze z różnych zagranicznych ośrodków naukowych. Publikacje umieszczone w danym tomie są napisane w trzech językach: angielskim, polskim oraz rosyjskim. Każdy artykuł został opatrzony streszczeniem w języku polskim oraz angielskim.

Artykuły umieszczone są w porządku alfabetycznym. Tom otwierają dwie publikacje poświęcone teorii gramatyki. Peter Arkadiev, zajmując się kategorią przypadku, stawia za cel odpowiedź na tytułowe pytanie swojego artykułu *Czy możliwe są systemy jednoprzypadkowe?* Autor przytacza argumenty przeciw tradycyjnemu, strukturalnemu twierdzeniu o nieodzownej binarności kategorii gramatycznych i proponuje potraktować grupę różnych języków jako dysponujące tylko jednym przypadkiem. Andrzej Bogusławski studiuje semantykę polskiej wokabuły *sam*. Podważając tezy własnej wcześniejszej publikacji, argumentuje, iż wbrew postulowanej wieloznaczności danej wokabuły, można dowieść tylko dwóch jej znaczeń w języku polskim: prymarnie akcentowane i prymarnie nieakcentowane *sam*. Argumenty autora zostały opatrzone licznymi przykładami.

Wokół zagadnień gramatycznych oscyluje także publikacja Jana Wiślickiego, poruszająca problem kompozycyjnej analizy fraz rzeczownikowych. W szczególności autor przygląda się problemowi nazw własnych i cytacyjnych, a także ich różnym odczytom w języku angielskim, polskim i japońskim.

W wspólnym artykule językoznawcy Grigorija Krejdlina i matematyka Georgija Szabata omówione zostały wielostronne związki między dwoma semiotycznymi systemami – językiem naturalnym oraz językiem wykresów

geometrycznych. W centrum zainteresowania autorów znajdują się mechanizmy, przy pomocy których w obu językach są tworzone i rozumiane teksty.

Wśród autorów niniejszego tomu można wyróżnić znaczną grupę takich, którzy za przedmiot swoich badań semiotycznych wybrali literaturę piękną. Giennadij Zeldowicz czerpiąc przykłady z dzieł V. Nabokova omawia szczególny rodzaj „nieprecyzyjnych” metafor, których kreatywność oparta jest na tym, że dodatkowo modyfikują strukturę przestrzeni potencjalnych podobieństw pomiędzy sensem dosłownym a sensem metaforycznym odpowiednich wyrażen. Jekaterina Blizniuk bada znaczenie powtórzeń w poetyce N. Gogola. Autorka wskazuje, iż rola tego najpowszechniejszego chwytu literackiego w strukturze tekstów pisarza nie zawsze wydaje się oczywista. W publikacji Józefiny Piątkowskiej omawiane są rodzaje strukturalnych modyfikacji frazeologizmów gestycznych w poezji Mariny Cwietajewej. Transformacje związków frazeologicznych w twórczości danej poetki stanowią ważny środek aktualizacji (lub, używając pojęcia formalistów rosyjskich: *ostranienija*) językowego obrazu świata oraz stojącej za odpowiednim frazeologizmem idei. Artykuł Marty Kaźmierczak stanowi próbę systematyzacji kontekstów użycia znaków w tekstach literackich w sposób podkreślający ich autonomię i materialność. Autorka omawia możliwe w poszczególnych sytuacjach strategie translacyjne i ich skuteczność. Anna Fornalczyk-Lipska zajęła się zjawiskiem obcości kulturowej, analizując wartościowanie obecne w przedstawieniach narodowych Polaków w literaturze amerykańskiej.

Alina Israeli, przedstawiając studia z dziedziny lingwistyki korpusowej, bada językowe wyrażenia zjawiska żalu, występujące w twórczości I. Grekovej. Publikacja Jeleny Kardaszowej jest poświęcona analizie dyskursu potocznego. Autorka rozważa, jak konceptualizowany jest podmiot takiego dyskursu w świadomości nosicieli języka rosyjskiego.

Przedstawiona Państwu we wstępie krótka prezentacja publikacji świadczy o szerokim potraktowaniu przez nas pojęcia *znak*. Takie podejście pozwoliło nam zestawić prace autorów, reprezentujących różne szkoły i zajmujących się różnymi zagadnieniami. Wynikiem naszej pracy jest tom prezentujący współczesne, międzydyscyplinarne ujęcie zagadnień semiotycznych.

Józefina Inesa Piątkowska